

SANAT FAKÜLTESİ
PLASTİK SANATLAR BÖLÜMÜ ATÖLYE KULLANIMI VE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, ve Tanımlar

1. Kısa İsim

“Arkın Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi (ARUCAD) Plastik Sanatlar Bölümü Atölye Kullanımı ve İş Sağlığı ve Güvenliği Yönergesi”.

2. Tanımlar

Bu İlkelerde geçen;

- a) Üniversite: ARUCAD Üniversitesini,
- b) Mütevelli Heyeti, Senato veya ilgili Yönetim Kurulu: ARUCAD Mütevelli Heyeti, ARUCAD Senatosu veya ilgili ARUCAD Yönetim Kurulunu,
- c) Rektör: ARUCAD Rektörünü,
- d) Program: Plastik Sanatlar programını,
- e) Atölye: Bölüm bünyesinde eğitim, uygulama, tasarım, üretim, prova, sergileme veya araştırma amacıyla kullanılan tüm kapalı ve açık çalışma alanlarını,
- f) Atölye sorumlusu: İlgili atölyenin düzenli, güvenli ve amacına uygun kullanımından sorumlu öğretim elemanı veya bölüm tarafından görevlendirilen personeli,
- g) Teknik personel: Atölye ekipmanlarının bakım, hazırlık, kontrol, güvenli kullanım ve malzeme süreçlerinde görev alan yetkili personeli,
- h) Kullanıcı: Atölyeyi ders, uygulama, üretim, araştırma veya sergileme amacıyla kullanan tüm kişileri,
- i) Riskli ekipman/süreç: Kesici, delici, döner, ısı üreten, basınçlı, elektrikli, toz, buhar, duman, kimyasal, alev veya yüksek sıcaklık riski içeren ekipman ve üretim süreçlerini,
- j) Kişisel koruyucu donanım (KKD): Gözlük, yüz siperi, maske/solunum koruyucu, eldiven, önlük, iş ayakkabısı, kulak koruyucu ve benzeri koruyucu ekipmanı,
- k) Ramak Kala Olay: Yaralanma, sağlık bozulması, ekipman hasarı veya maddi kayıpla sonuçlanmayan; ancak uygun olmayan koşullar altında gerçekleşmesi hâlinde iş kazasına dönüşme potansiyeli bulunan olayları,

ifade eder.

3. Amaç

Bu yönergenin amacı, Plastik Sanatlar Bölümü bünyesinde yer alan atölyelerde yürütülen eğitim, uygulama, araştırma, sergileme ve üretim faaliyetlerinin güvenli, düzenli, sürdürülebilir ve denetlenebilir biçimde gerçekleştirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir. Yönerge; atölye kullanıcılarının sağlık ve güvenliğini korumayı, ekipman ve malzemelerin doğru kullanımını sağlamayı, riskli üretim süreçlerinde yetkilendirme ve gözetim ilkelerini tanımlamayı ve atölye kültürünü kurumsal bir güvenlik standardına bağlamayı hedefler.

4. Kapsam

Bu Bu yönerge; Plastik Sanatlar Bölümü bünyesinde yer alan desen, resim, heykel, seramik, cam, temel sanat ve benzeri uygulama atölyeleri ile bu atölyelerde kullanılan makine, ekipman, el aletleri, fırınlar, elektrikli cihazlar, kimyasal/malzeme dolapları, havalandırma sistemleri, depolama alanları ve ortak çalışma alanlarını kapsar.

Yönerge; ilgili atölyeleri kullanan öğrencileri, öğretim elemanlarını, teknik personeli, yarı zamanlı öğretim elemanlarını, misafir sanatçıları, araştırmacıları, stajyerleri ve bölüm/fakülte yönetimince kullanımına izin verilen diğer kişileri kapsar.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlkeler ve Kurallar

5. Genel İlkeler

- (1) Atölyelerde güvenli çalışma, dersin ve üretim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır.
- (2) Hiçbir kullanıcı, kendisinin veya başkalarının sağlığını ve güvenliğini tehlikeye düşürecek biçimde davranamaz.
- (3) Atölye çalışmaları, ilgili dersin sorumlu öğretim elemanı, atölye sorumlusu veya teknik personelin belirlediği kurallar çerçevesinde yürütülür.
- (4) Kullanıcılar, kullanacakları araç, gereç, makine, kimyasal ve malzemelerin güvenli kullanımına ilişkin bilgilendirme almadan riskli ekipman veya süreçleri kullanamaz.
- (5) Yetkisiz kişilerin atölyelere girişi, ekipman kullanımı veya üretim sürecine müdahalesi yasaktır.
- (6) Atölyelerde düzen, temizlik, havalandırma, işaretleme, güvenli depolama ve atık ayrıştırma ilkelerine uyulur.
- (7) Daha az riskli malzeme, teknik veya yöntemle aynı eğitim/üretim sonucu elde edilebiliyorsa, risk azaltıcı alternatifler tercih edilir.

6. Atölyeye Erişim ve Kullanım Yetkisi

- (1) Atölyeler öncelikle ders, uygulama, proje ve bölümce onaylanan akademik/üretim faaliyetleri için kullanılır.
- (2) Ders dışı atölye kullanımı, bölümün ve Rektörlüğün belirlediği izin ve gözetim esaslarına tabidir.
- (3) Riskli ekipmanların kullanımı yalnızca yetkilendirilmiş kullanıcılar tarafından, gerekli eğitim ve bilgilendirme sonrasında yapılabilir.
- (4) Tek başına çalışma, özellikle makine, fırın, cam, seramik, heykel, kesim, taşlama, kimyasal veya toz oluşturan işlemlerde kural olarak yasaktır. Zorunlu durumlarda bölüm/atölye/ders sorumlusunun izni ve uygun güvenlik tedbirleri gerekir.
- (5) Atölye kullanım saatleri, Bölüm/Fakülte/Rektörlük tarafından belirlenir. Belirlenen saatler dışında kullanım için yazılı veya kayıt altına alınmış izin alınır.

7. Atölye Kullanım Kuralları

- (1) Kullanıcılar çalışma alanını temiz, düzenli ve geçiş yollarını açık tutmakla yükümlüdür.
- (2) Kullanılan araç, gereç ve malzemeler çalışma sonunda temizlenerek belirlenen yerlerine bırakılır.
- (3) Ekipmanlarda arıza, hasar, eksik koruyucu parça veya olağan dışı ses/koku/ısınma fark edilmesi hâlinde ekipman derhal durdurulur ve atölye sorumlusuna bildirilir.
- (4) Atölyelerde yiyecek ve içecek bulundurulmaz; özellikle kimyasal, toz, pigment, sıvı, solvent, reçine, cam, metal, ahşap veya seramik malzemelerin kullanıldığı alanlarda yemek yenmez.

- (5) Atölyelerde sigara, alkol ve uyuşturucu/uyarıcı madde kullanımı yasaktır. Alkol, ilaç, yorgunluk, dikkat dağınıklığı veya benzeri nedenlerle güvenli çalışamayacak durumda olan kişiler atölye çalışmasına katılamaz.
- (6) Uzun saçlar toplanır; sarkan takı, bol kıyafet, atkı, gevşek kol ve ekipmana takılabilecek aksesuarlarla çalışılmaz.
- (7) Yangın çıkışları, elektrik panoları, acil durum ekipmanları, ilk yardım dolapları ve havalandırma sistemlerinin önü kapatılmaz.

8. Kişisel Koruyucu Donanım (KKD) ve Uygun Kıyafet

- (1) Atölye çalışmasının niteliğine göre gerekli KKD kullanımı zorunludur. KKD kullanımı ders sorumlusu, atölye sorumlusu veya teknik personel tarafından belirlenir.
- (2) Kesme, delme, taşlama, zımparalama, kırma, çekiçleme, sıcak işlem, cam ve seramik üretimi gibi göz yaralanması riski bulunan çalışmalarda koruyucu gözlük veya yüz siperi kullanılır.
- (3) Toz, duman, buhar, solvent, sıvı, pigment, reçine veya kimyasal içerikli malzemelerle çalışırken uygun maske/solunum koruyucu, eldiven ve havalandırma tedbirleri uygulanır.
- (4) Fırın, sıcak cam, sıcak metal, kaynak, döküm veya yüksek sıcaklık içeren süreçlerde ısıya dayanıklı eldiven, önlük ve uygun ayakkabı kullanılır.
- (5) Atölyelerde kapalı burunlu, kaymaz tabanlı ve çalışma türüne uygun ayakkabı giyilmesi esastır. Açık ayakkabı, terlik ve yüksek topuklu ayakkabı ile riskli atölye çalışması yapılamaz.

9. Makine, Ekipman ve El Aletlerinin Kullanımı

- (1) Makine, ekipman ve el aletleri yalnızca kullanım amacı doğrultusunda ve güvenlik talimatlarına uygun biçimde kullanılır.
- (2) Koruyucu muhafazası, siperliği, emniyet kilidi veya güvenlik aparatı çıkarılmış/bozulmuş ekipman kullanılmaz.
- (3) Elektrikli ekipmanlar ıslak elle veya ıslak zeminde kullanılmaz; kablo, priz ve bağlantılar çalışma öncesinde kontrol edilir.
- (4) İlk kez kullanılacak makine ve ekipmanlar için ders sorumlusu, atölye sorumlusu veya teknik personelden uygulamalı kullanım bilgisi alınır.
- (5) Ekipman kullanımından sonra cihaz kapatılır, fişi güvenli şekilde çekilir, çalışma alanı temizlenir ve ekipman bir sonraki kullanıcı için güvenli durumda bırakılır.
- (6) Atölye ekipmanlarının bakım, onarım veya ayar işlemleri yetkili personel tarafından yapılır; kullanıcılar arızalı ekipmana müdahale edemez.

10. Kimyasal, Toz Oluşturan ve Tehlikeli Malzemeler

- (1) Kimyasal, solvent, reçine, pigment, sıvı, vernik, yapıştırıcı, asit/baz içerikli ürünler ve benzeri malzemeler etiketli, kapalı ve uygun dolaplarda saklanır.
- (2) Kimyasal ürünlerin kapları üzerinde içerik ve risk bilgisi bulunur; etiketsiz veya içeriği bilinmeyen malzeme kullanılmaz.
- (3) Uçucu, yanıcı, toksik, tahriş edici veya alerjen malzemelerle çalışırken havalandırma sağlanır; mümkünse çeker ocak, lokal emiş veya açık/iyi havalandırılmış alan kullanılır.
- (4) Toz oluşturan işlemlerde kuru süpürme yerine ıslak temizlik, vakum sistemi veya uygun toz toplama yöntemi tercih edilir.
- (5) Kimyasallar lavaboya, zemine veya genel çöpe dökülmez; atıklar belirlenen kaplarda toplanır ve ilgili birime teslim edilir.
- (6) Malzemelerin karıştırılması, ısıtılması veya yakılması yalnızca ders/atölye sorumlusunun uygun gördüğü koşullarda yapılabilir.

11. Atölye Türlerine İlişkin Özel Güvenlik Esasları

Aşağıdaki özel esaslar, ilgili atölyelerin niteliğine göre uygulanır; bölüm/fakülte gerekli gördüğü hâllerde atölye bazlı ek talimatlar yayımlayabilir.

- (1) Desen, resim ve temel sanat atölyelerinde solvent, sprey, fiksatif, vernik, pigment ve benzeri malzemeler yalnızca havalandırma koşulları sağlanarak kullanılır; yanıcı malzemeler ısı kaynaklarından uzak tutulur.
- (2) Heykel atölyelerinde kesme, oyma, delme, taşlama, zımparalama, kaynak, döküm, kalıp alma ve ağır malzeme taşıma işlemleri uygun KKD, gözetim, sabitleme ve havalandırma koşullarıyla yürütülür.
- (3) Seramik atölyelerinde kil, kuru toz, sır, oksit ve pigmentlerle çalışırken solunum ve cilt temasına karşı önlem alınır; fırınlara yalnızca yetkilendirilmiş kişiler müdahale eder.
- (4) Cam atölyelerinde kesici cam parçaları, sıcak cam, fırın, alev, taşlama ve soğuk işlem süreçlerinde göz/yüz koruması, ısıya dayanıklı eldiven ve uygun ayakkabı kullanılır; cam atıkları belirlenen kaplarda toplanır.
- (5) Ortak atölyelerde birden fazla kullanıcının aynı anda çalışması hâlinde çalışma alanı, riskli süreç ve geçiş yolları açıkça ayrılır; kullanıcılar birbirlerinin çalışma güvenliğini gözetir.

12. Temizlik, Düzen ve Atık Yönetimi

- (1) Her kullanıcı, çalışmasını tamamladıktan sonra kullandığı alanı, ekipmanı ve ortak yüzeyleri temiz bırakmakla yükümlüdür.
- (2) Kesici-delici atıklar, cam kırıkları, seramik kırıkları, kimyasal atıklar, solventli bezler, tozlu artıklar ve genel atıklar ayrı kaplarda toplanır.
- (3) Lavabo, gider ve kanalizasyon sistemlerine kil, alçı, boya, solvent, sır, reçine, yağ, vernik veya kimyasal dökülmez.
- (4) Yanıcı ve solventli atıklar kapalı, etiketli ve uygun atık kaplarında biriktirilir.
- (5) Atölye sorumlusu veya teknik personel, atık yönetimi ve temizlik düzeninin takibini yapar; uygunsuzluklar bölüm yönetimine bildirilir.

13. Acil Durum, Kaza ve Ramak Kala Bildirimi

- (1) Kaza, yaralanma, yangın, kimyasal dökülme, ekipman arızası veya ramak kala olay meydana geldiğinde çalışma derhal durdurulur ve atölye sorumlusu, ders sorumlusu veya yetkili personele bilgi verilir.
- (2) Acil durumlarda üniversitenin belirlediği tahliye, ilk yardım, yangın ve güvenlik prosedürleri uygulanır.
- (3) Kimyasal dökülme veya tehlikeli malzeme yayılımında ilgili alan izole edilir; yetkisiz kişilerin alana girişi engellenir ve gerekli güvenlik birimleri bilgilendirilir.
- (4) Kaza ve ramak kala olaylar kayıt altına alınır; olay sonrası riskin tekrarını önleyici düzeltici/önleyici tedbirler belirlenir.

14. Eğitim, Bilgilendirme ve Talimatlar

- (1) Atölye kullanıcılarına her akademik yılın veya dersin başında atölye kullanımı, riskler, acil durum prosedürleri, KKD kullanımı ve atık yönetimi hakkında bilgilendirme yapılır.
- (2) Riskli ekipman, kimyasal veya özel süreçlerin kullanımı için uygulamalı gösterim ve yetkilendirme yapılması esastır.
- (3) Atölye güvenlik kuralları, acil durum iletişim bilgileri ve temel kullanım talimatları ilgili atölyelerde görünür şekilde bulundurulur.
- (4) Ders sorumluları, dersin içeriğinde kullanılan malzeme ve tekniklere ilişkin güvenlik açıklamalarını ders başında öğrencilere bildirir.

15. Sorumluluklar

- (1) Öğrenciler ve diğer kullanıcılar, bu yönergeye, atölye talimatlarına ve öğretim elemanı/teknik personel uyarılarına uymakla yükümlüdür.
- (2) Ders sorumlusu öğretim elemanları, ders kapsamında yürütülen atölye faaliyetlerinde güvenli çalışma koşullarının sağlanması, öğrencilerin bilgilendirilmesi ve riskli süreçlerin gözetiminden sorumludur.
- (3) Atölye sorumluları ve teknik personel, atölyenin düzeni, ekipmanların güvenli kullanım koşulları, arıza bildirimleri, temel bakım takibi, malzeme/atık düzeni ve güvenlik uyarılarının görünürlüğünden sorumludur.
- (4) Bölüm Başkanlığı, atölye kullanım esaslarının uygulanmasını izler; gerekli eğitim, görevlendirme, uyarı, bakım ve iyileştirme ihtiyaçlarını Fakülte yönetimine bildirir.
- (5) Fakülte yönetimi, atölyelerin güvenli kullanımına yönelik kurumsal düzenlemelerin yürütülmesi, gerekli kaynakların planlanması ve ilgili birimlerle koordinasyondan sorumludur.

16. Uygunsuzluklar ve Kullanım Yetkisinin Sınırlandırılması

- (1) Atölye kurallarına aykırı davranan kullanıcı sözlü veya yazılı olarak uyarılır; risk doğuran davranışın devamı hâlinde atölye kullanımı geçici veya sürekli olarak sınırlandırılabilir.
- (2) Kasten veya ağır ihmal sonucu ekipmana, atölye düzenine, malzemelere veya kişilerin güvenliğine zarar veren kullanıcılar hakkında ilgili öğrenci/personel disiplin hükümleri uygulanabilir.
- (3) Riskli bir davranışın tespiti hâlinde ders sorumlusu, atölye sorumlusu veya teknik personel çalışmayı durdurma yetkisine sahiptir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Diğer Hususlar

17. Yönergede Bulunmayan Haller

Bu yönergede hükmü bulunmayan hallerde; ARUCAD'ın ilgili diğer mevzuat hükümleri ile Mütevelli Heyeti, Senato veya ilgili Yönetim Kurulu kararları uygulanır.

18. Yürürlüğe Giriş

Bu yönerge Plastik Sanatlar Bölüm Kurulu tarafından kabul edilerek Fakülte Kurulu onayını takiben Arın Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi Senatosunda kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

19. Yürütme Yetkisi

Bu yönerge hükümlerini Sanat Fakültesi Dekanı yürütür. Uygulama süreçleri Bölüm Başkanlığı, ilgili atölye sorumluları ve teknik personel aracılığıyla takip edilir.